

NAPREJ

Glasilno jugoslov. socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak
dan opoldne.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom
za celo leto K 36.—, za pol leta K 18.—, za
četrt leta K 9.—, za mesec K 3.—. Za Nem-
čijo celo leto K 40.—, za ostalo tujino in
Ameriko K 48.

Posamezna številka 14 vin.

Št. 80.

V Ljubljani, torek dne 9. aprila 1918.

Leto II.

Prekrstitev češke narodno-socialne stranke

Praga, 4. aprila 1918.

Minulo nedeljo je priredila češka narodno-socialna stranka kongres, na katerem se je prekrstila v »Češko socialistično stranko«. Dan poprej je širše strankino zastopstvo izdelalo novi strankini program in sklenilo, da stranka sprejme novo ime: »Češka socialistična stranka«. Kot gosta sta se kongresa udeležila: za klub čeških socialnih demokratov poslanec Nimec in za strankino predsedstvo češko-slovaške socialno-demokratične stranke Stivin.

Predsednikom kongresa je bil izvoljen poslanec Klobuček, ki je izjavil, da je iz narodno-socialnega gibanja nastalo socialistično, ki se priglasi k novi socialistični svetovni internacionali, in nato pozdravil zastopnika češko-slovaške demokracije kot zastopnika one stranke, ki »nas je v vojni približala skupnim težkim izkušnjam«. Nato je priglasil dr. Urbansky v imenu komunistično-anarhistične federacije svoj pristop k stranki. Za skupino onih članov češko-napredne stranke, ki ni pristopila k stranki državno-pravne demokracije, je izjavil profesor dr. Krejčí, da ta ponudi svoje sodelovanje stranki in priglasi k skupnemu boju za socialistične ideje, od katerih zmaga zavisi boljša bodočnost češkega naroda. Nato so kongres pozdravili zastopniki delavcev, uradnikov in obrtnikov.

Med splošnim odobravanjem se je sprejel govor poslanca Nimeca, ki je izvajal med drugim:

Ta kongres je začetek nove politične epohe v češkem narodu. Danes se snidemo skupaj in iščemo pot, kako bi uredili svoje sodelovanje in pripravili združenje naših vrst. Češka demokracija mora pričeti s svojo politiko. Vsi se moramo bojevati za socialno osvoboditev, s katero edino se svoboda telega naroda ohrani in obvaruje, ki se ne da drugače izraziti, kakor z ustanovitvijo samostojne češke države. Vidimo, kako so češki poslanci v parlamentu izročili mogotcem že davno zapadlo menico: mi zahtevamo samostojno državo. V tem je ležal v treh letih tak izsrečen raz moči, da češka politika ni le mogla tudi v najprejšnjih časih, celo ne v časih, ko so zastopniki češkega naroda sedeji v dunajski vladi, razviti toliko moči in ne tako jasno izreči zahteve po češki samostojnosti, ker se takrat češka politika ni opirala na ves narod, temveč le na nekaj svojih slojev, na posedujočo kasto. Prišel sem, da pozdravim kongres v zavesti, da bomo dosegli za ves češki narod gospodarsko, politično, socialno in kulturno svobodo, ako se strnemo v eno fronto in ako sledimo v znamenju socializma in demokracije svojemu cilju in da je ni nobene moči na svetu, ako se opiramo na to svobodo — svojo češko državo, katere moč bi nam jo trajno mogla odrekati. V tej zavesti proglašamo tukaj danes naše skupno po-

stopanje, našo skupno fronto. Obljubimo si, da bomo svojemu narodu priborili vse, kar potrebuje k svojemu prostemu razvitku, in da bomo izpolnili svojo dolžnost kot delavci, kot socialisti in kot Čehi. Naj bi se o nas v bodočnosti govorilo, da so češki socialisti v tem času izvršili v polni meri svojo dolžnost, tako nasproti narodu, kakor tudi nasproti socializmu in njegovim velikim svetovnim idejam.

Od resolucij, ki so se sklenile na kongresu, ena obsega programatično stališče k razrednemu boju. V njej se pravi:

Politični boj čeških socialistov sredi med lastnim narodom je utemeljen v razrednem nasprotju med izsevalce in izkoriščance. Ne oziraje se na razne stanoje, ki so nastali iz gospodarske delitve dela, je češka družba razcepljena v dva glavna razreda: v razred onih, ki posedujejo gospodarsko premoč, ki se potrebno v političnih in kulturnih predpravilih zrcali in se zavaruje po obstoječem pravnem redu, in v razred onih, ki se nasproti prvemu razredu nahajajo v podložnem razmerju. Temelj obeh razredov je zasebna lastnina produkcijskih sredstev na eni, ločitev produkcijskih sredstev na drugi strani.

Druga resolucija se tiče razmerja do češko-slovaških socialnih demokratov. V njej se govori:

Kongres odobrava z navdušenjem vse korake, ki vodijo k enotnosti vseh čeških socialističnih strank, in pozdravlja, v kolikor to še ni popolnoma mogoče, v interesu delujočega ljudstva in v onem svobode vsako akcijo, ki pomenja zblizanje naših socialističnih strank, enotnost v skupnih stvareh in organizirano solidarnično postopanje.

Vse resolucije, ki so se sklenile na zaupnih zborovanjih, so se sprejele brez debate.

Nekaj o jetičnih vojaki.

Vojna uprava ima namen, da bo nadaljnje nakupičenje jetičnih vojakov po bolnicah preprečila s tem, da se napol jetični superarbitrirajo in pošljejo domov. Ta preprost način, da se iznebi bolnikov na pljučih, pa se zanje ne briga več, se dozdeva zdravstvenemu ministru usodepolno, zakaj jetični bi bili primorani, če se hočejo preživeti, opravljati težka dela.

Vršila so se pogajanja med zastopniki vojaških ministrstev, katerih uspeh je bil, da se napol jetičniki, ki so ali brez mrzlice ali pa z mrzlico in ki ne spadajo med kirurgične slučaje, pravzaprav ne kažejo nobene razvite jetike, pošljejo za eno leto domov na dopust. Ta dopust se smatra kot nadaljevanje zdravljenja. Kot bolniški donesek se pripozna tem bolnikom dnevno 6 K 50 vin., vrhutega pa še vojaško plačilo. Preskrbninski znesek pa prejema tudi svoji še dalje. Ako hoče oditi napol jetični bolnik v kak zdravilni zavod, se prispevek za zdravljenje porabi za pokritje teh stroškov.

Na Dunaju računajo z dva do tri tisoč takih bolnikov, ki se vračajo domov.

K temu pojasnilu dostavlja obvestilo, da je načrt mnogo ugodnejši, kakor prvotno nameravana superarbitracija, ki bi napol jetičnike prisilila k opravljanju težkih del. Umevno je, da je tudi med vračajočimi se vjetniki iz Rusije velik del jetičen. Največje zlo je pač pomanjkanje zdravilišč za bolne na pljučih. Dunaj bo sam, vstevši številne vračajoče se vojne ujetnike, moral sprejeti vsaj kakih 10.000 bolnikov, ki pripadajo vojaštvu. Skrbeti bo treba v izdatni meri, da se zago-tovje potrebni denarni pripomočki. Vojaška uprava pa bo morala oskrbeti tem bolnikom živila, ker te se mora preživiti.

Treba bo skrbeti tudi za zadostno število zdravnikov, ki naj bi jih vojaška uprava oprostila vojaške službe. Upoštevati moramo dalje, kako silno vplivajo vojne posledice na bolniške blagaine. Naval vojnih poškodovancev, ki poizkušajo z delom, pa si poslabšajo svoje bolezni, bo marsikatero bolniško blagajno pripravil na rob propada. Državne podpore bolniškim blagajnicam, da bodo mogle zmagovati ta bremena, so neobhodno potrebne. Varovati se bo treba, da se do-zvedvi napol jetičniki ne bodo vpregali k lahkemu delu v industriji ali v obratih, ker danes ne poznamo nobenih lahkih del, zakaj intenzivnost v sedanji produkciji sili človeka, da oddaja vso svojo moč, celo do izčrpanja. Tukaj jetičniki ne morejo sodelovati in zaradi tega ni proročljivo, da bi računali z vršitvijo lahkih del, katera bi opravliali domov se vračajoči bolniki. Pozabiti tudi ne smemo, da s pričetim delom nastopi tudi dolžnost bolniškega zavarovanja. Zaraditega ne kaže obremenjevati blagajen s ponesrečenimi poizkusi, da se »dela«. Poleg zdravnikov, ki jih bolniške blagajne potrebujejo, se morajo oprostiti še zdravniki, da ne bodo upravna dela zaostajala. — Zeleti bi le bilo, da bi te pametne nasvete tudi merodajni krogi res upoštevali in da bi skoro tudi postali »meso in kri«.

Politični pregled.

Nemško-češka soc. demokracija in dvodelitveni odsek. V zadnji seji deželnega odbora nemško-češke socialne demokracije je poročal poslanec Selinger, da je dobil iz vrst nemško-meščanskih poslancev povabilo, v katerem pozivljajo nemško-češke soc. demokratične državne poslance, naj pristopijo v odbor nemško-čeških državnih poslancev, ki se bo pečal z ureditvijo vprašanj o narodnem razmerju na nemškem Češkem. Nemško-češki soc. demokratični poslanci so se posvetovali z načelnikom klubovim in sklenili, da se odzovejo temu vabilu. V ta odsek odpošljejo dva zastopnika soc. demokratičnih poslancev iz nemške Češke. Dalje je dobil nemško-češki soc. demokratični odbor povabilo dvodelitvenega odseka, naj od-

LISTEK.

Dr. H. Tuma:

„Demokracija“

in samoodločevanje narodov.

»Samoodločevanje naroda je prva zahteva socializma«.

Narod, narodnost, suvereniteta in država so sociološki pojmi. Razlagati jih je pravilno le po sociološki, prirodoslovni metodi. Pojavijo se v človeškem socialnem življenju, produkti sožitja človeka. Vendar »Demokracija« ne vzdržuje te od nje same poudarjene metode.

Samoodločevanje narodov ni le zahteva, ampak naravna posledica demokracije in socializma. Narod ni »plodna celica, kamor mora polagati vsako gibanje svoja semena«. Nasproti je narod socialna stavba kulturno in politično visoko razvitega ljudstva. Narod, genetično, se je pojavil v zgodovini človeške družbe šele s francosko veliko revolucijo leta 1789. ter dobil svojo vsebino s svetovnim gi-

banjem proletarskih mas. Narod tudi ni le »okvir« razvijane osebnosti, narod tvori šele polno osebnost, kakor ima razvoj človeške družbe za cilj razvoj polne človeške osebnosti. Radi tega tudi ne more biti predpogoj narodne svobode suverena država »z najširšo samoupravo« marveč, narod v svojem genetičnem postajanju in končnim postankom je moderni državnotvorni socialni činitelj — poleg prirodnega ozemlja in na njem se razvijajočega gospodarstva. Nemški in italijanski narod sta ustvarila enotno državo. Narodna država je socialni pojav — doraslega močnega naroda. Država je sociološko stvarnica družabne osebnosti sploh ne glede na narod. Najlepši primer Avstrija — ki nikdar ne bo mogla ustvariti enega naroda, pač pa tvori kolektivna osebnost sposobne lastne volje in lastnega dejanja. Vsak narod mora doseči najvišjo sedanjo obliko političnega življenja — narodno državo, t. j. kadar se prirodna narodnostna enota tudi psihološko razvije, stremi izraziti svojo voljo ter izvrševati isto v dejanjih — po organih diferenciranih v lastni enoti.

Sociološko pa je napačno, da je država suverena, ravno tako tudi ni narod. Suvere-

nost v bistvu pomeni najvišjo, izključno samo-vlast. Suverenost je toraj mogoča samo v univerzalnosti. Kar se v stari državnoslovni šoli imenuje suverenost, ni le stremljenje kolektivne osebnosti vladati vse svoje organe in jih izraziti kot celota in enota, ampak tudi državno osebnost absolutno uveljaviti na zunanji. Polna ta suverenost pa je nemogoča tam, kjer je ena državna osebnost v stikih z drugo. Kakor ni mogoča absolutna last posameznika, ki biva v sosesstvu med drugimi lastniki, tako ni mogoča suvereniteta med državami in narodi. Suvereniteta pride do polne veljave le na znotraj, je absolutna oblast kolektivne osebnosti — države nad podaniki in pripadniki. Na to utegne misliti »Demokracija«, t. j. samovlada, self-gouvernement ter samouprava — avtonomija. »Demokracija« je toraj mnenja, da je država kot samovlada predpogoj za svobodo in razvoj naroda — in v tem se moti — gnjil narod, ki nima v sebi življenske moči, tudi najmočnejša samovlada ne reši — Rim in Bizanc sta padla oba — barbari — Germani stvorili so na njegovih tleh sveže, krepke države z ognjem — in mečem. Pri narodu, ki nikdar samovlade ni

Berlin, 8. aprila zvečer. Nadaljujoč naše napade na južnem bregu Oise smo vrgli sovražnika iz njegovih močnih pozicij na višinah vzhodno Gouzy le Chateau.

Aprovizacija.

S seje mestnega aprovizačnega odseka, dne 5. aprila 1918. Prihodnji teden se razdeli na izkaznice za moko po $\frac{1}{4}$ kg ajdove moke na osebo. Z novo ureditvijo prodaje govejega mesa na ljubljanskem trgu se je že prvi teden doseglo, da je bilo v velikem obsegu vsako nastavljanje in čakanje za meso preprečeno. Sem in tja so se sicer pokazale male napake in se prodaja mesa ni izvršila tako, kot je bilo želeli. Vendar se je načrt v splošnem obnesel in je sigurno pričakovati, da bo vseh pritožb in nedostatkov prav kmalu konec. Eno pa je pokazalo rafiniranje, da je neobhodno potrebno, da se mora ves razpoložljivi kontingent govejega mesa brez vsakih izjem in z največjo štedljivostjo razdeliti med prebivalstvo. Za to je odsej popolnoma izključeno, dt bi kdo dobil več mesa, kot je kontingentiranega, (30 dkg na teden) ker bi bilo s tem oškodovano vse prebivalstvo. Deželno mesto za dobavo kladve živine odpravi vse poboljške, ki se jih je delilo do sedaj. Za to bo ljudska mesnica v bodoče preskrbovala z mesom le aprovizacijske zelene A izkaznice in prvo ter drugo uradniško skupino. Vse druge stranke, ki so dosedaj dobivale pri deželnem mestu meso, bo mestni aprovizačni urad razdelil med mesarje kjer bodo dobivali na bele izkaznice goveje meso po normalnih (maksimalnih) cenah. Stranke se opozarjajo, da dobe mesarji natančno toliko mesa, kolikor ga imajo oddati na bele izkaznice. Če kdo izmed mesarjev ni mogel postreči svojih strank, je to le njegova krivda, ker ni razdelil mesa tako, kot je bilo predpisano. Vsakdo naj za to brez odloga naznaní mestni aprovizaciji mesarja, ki bi mu ne mogel oddati predpisane množine govejega mesa, da bo mestna aprovizacija proti dotičnemu mesarju vsled nepravilnega razdeljevanja takoj najhustreje nastopila. Peku Pirca je mestni magistrat odvil koncesijo za 1 mesec, ker je pekel neužitni kruhi. V kruhu ni bilo 35% pšenične moke, kot predpisano, ampak skoraj sama koruzna molca.

Prodaja moke. Moko bodo prodajali od srede 10. t. m. do vštete sobote 13. t. m. Na vsako izkaznico dobe stranke $\frac{1}{4}$ kg ajdove moke. Kilogram moke stane 96 vinarjev.

Petrolej na izkaznice A za I. do V. okraj se bo oddajal po naslednjem redu. Na vsako A izkaznico, veljavno za I. do V. okraj, se dobi 1 četrt litra petroleja. Ker privatne stranke vsled naredbe c. kr. trgovinskega ministrstva z dne 26. marca 1918 za čas od 14. aprila do 31. avgusta 1918 sploh ne bodo dobile več petroleja, se mora strankam v I. do V. okraju odvzeti vse A karte za petrolej. Ostanek petroleja je naznaniti in karte predložiti zanesljivo 16. aprila v mestni posvetovalnici. Petrolej se dobi v naslednjih trgovinah: Na izkaznice za I. okraj: št. 1 do 300 pri Vrhovcu, Poljanska cesta; št. 300 do 900 pri Jermanu, št. 900 do 1000 pri Holzerju, Dunajska cesta. — Na izkaznice za II. okraj: št. 1 do 150 pri Trdini, Stari trg; št. 150 do 500 pri Kavčiču, Sv. Florijana ulica; št. 500 do 800 pri Klemencu, Dolenijska cesta; št. 800 do 1200 pri Jeršetu, Sv. Petra cesta; št. 1200 do 1500 pri Zerčiču, Kolodvorska ulica. Na izkaznice za III. okraj: št. 1 do 300 pri g. Jelačimu, Cojzova cesta; št. 300 do 550 pri Vrtičnikovi, Tržaška cesta; št. 550 do 900 pri Paku, Opekarska cesta; št. 900 do 1300 pri Zorčiču, Kolodvorska ulica; št. 1300 do 1500 pri Holzerju, Dunajska cesta. — Na izkaznice za IV. okraj: št. 1 do 200 pri Premku, Pred igriščem; št. 200 do 500 pri Staculu, Se-

lenburgova ulica; št. 500 do 1200 pri Korasciju, Gradišče; št. 1200 do 1300 pri Komanu, Zvezda. — Na izkaznice za V. okraj. št. 1 do 300 pri Elbertu, Zvezda; št. 300 do 600 pri Megliču, Sodna ulica; št. 600 do 1100 v Konsumu, Sodna ulica.

Meso na zelene izkaznice B št. 1201 do konca, dobe stranke po normalnih cenah v sredo dne 10. aprila popoldne, v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od 1. do pol 2. št. 1201 do 1320, od pol 2. do 2. št. 1321 do 1440, od 2. do pol 3. št. 1441 do 1560, od pol 3. do 3. št. 1561 do 1680, od 3. do pol 4. št. 1681 do 1800, od pol 4. do 4. št. 1801 do 1920, od 4. do pol 5. št. 1921 do 2040, od pol 5. do 5. št. 2041 do 2160, od 5. do pol 6. št. 2161 do 2280, od pol 6. do 6. št. 2281 do konca.

Meso na rumene izkaznice C št. 1 do 1300 dobe meso po znižanih cenah v sredo, dne 10. t. m. popoldne na Poljanski cesti št. 15. Določen je ta-le red: Od 1. do pol 2. št. 1 do 130, od pol 2. do 2. št. 131 do 260, od 2. do pol 3. št. 261 do 390, od pol 3. do 3. št. 391 do 520, od 3. do pol 4. št. 521 do 650, od pol 4. do 4. št. 651 do 780, od 4. do pol 5. št. 781 do 910, od pol 5. do 5. št. 911 do 1040, od 5. do pol 6. št. 1041 do 1170, od pol 6. do 6. št. 1171 do 1300.

Zadnje vesti.

Czernin odpotuje v Bukarešt.

Dunaj, 8. aprila. Cesar, ki se je vrnil v nedeljo s svojega potovanja na jugu, je sprejel dopolne zunanega ministra grofa Czernina v posebni avdienci. Zunanji minister odpotuje zvečer v Bukarešt.

Seydler povabil k sebi Český svaz.

Dunaj, 8. aprila. Ministrski predsednik dr. pl. Seidler je za sredo povabil na razgovor načelnika Češkega svaza Staneka in Tusarja.

Slovani proti grofu Czerninu.

Dunaj, 8. aprila. »Tagespost« se brzojavlja: Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec je poslal danes Češkemu svazu naslednjo brzojavko: Naj se zgodi kar koli, interesov Nemčije ne bomo izdali — je izjavil grof Czernin načelnikom strank dunajskega občinskega sveta. Da narodi ne razmišljajo o teh besedah, se je nameraval zanesti med nje prepis in zavesti se je hotelo nemško in madžarsko ljudstvo k izbruhu sovraštva. To se je posrečilo. A Český svaz naj bo prepričan, da bodo Jugoslovani v trdni zvestobi vstrajali ob strani češkega naroda v boju za svojo čast in svoj obstoj. Nerazdružljivo sklenjeni bomo našo pravično stvar dovedli do zmage.

Praga, 8. aprila. V soboto se vrši v Pragi velik shod, katerega se udeležijo vsi češki poslanci, člani gosposke zbornice, pisatelji in umetniki ter zastopniki političnih strank. Shod bo protestiral proti zadnji izjavi grofa Czernina.

Obsreljevanje Pariza.

Pariz, 8. aprila. Obstreljevanje Pariza z dalekostrelnimi nemškimi topovi se je včeraj zopet nadaljevalo. Vsa pariška gledališča so zaprta. Grand Opera in Comedie gostujejo v provinciah.

Razpust mestnega sveta v Lublinu.

Lublin, 8. aprila. Časopisi objavljajo razglas vojaškega generalnega gubernementa, ki odreja razpust prezidija mesta Lublina in razpust občinskega sveta. Imenovan je vladni komisar. Povod temu ukrepu je baje neprijazno stališče magistrata in občinskega sveta lublinskega nasproti vojaškim oblastim.

Japonci v Vladivostoku.

Moskva, 8. aprila. (Agentura.) Diplomatični zastopnik Japonske je vladi ruske republike izjavil, da je izkrcanje japonskih čet v Vladivostoku le krajevni incident in da bo za deva kmalu poravnana.

Razno.

* Grozen prizor na vršovickem kolodvoru. Iz Prage poročajo: Enoletni prostovoljec Vencel Doležal je na vršovickem kolodvoru zblaznel. Splezal je na streho vagona in streljal raz njo, pa k sreči ni zadel nikogar. Nato je padel na tla in se poškodoval. Prepeljali so ga v bolnico.

* Konec nevarnega človeka. Znani vlomilec Ivan Breitwieser, pred katerim so trepetali ljudje na Dunaju in tudi drugod, je sedaj na varnem. V zadnjem času so mu bili pridno za petami, tako civilna, kakor tudi vojaška policija. Opetovano je ta nevarni človek streljal na zasledujoče ga redarje. Star je 27 let. Tekom let je napravil škode za več kakor četrtn milijona kron. En čas se je delal umobolnega; poslali so ga v umobolnico v Steinhof, odkoder je ušel, in zopet pričel s svojim »poslom«. Na veliko soboto je še streljal na policista, a pri tem ranil tri druge osebe.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani.

Kavarna „UNIONE“

TRST

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih. Shajatišče sodrugov vseh narodov.

Za trajno delo iščemo -kamnolomce in kamnoseke. -
Gersheimova tov. marmorja,
Gummern (Koroško).

GORICA - F. Batjel - LJUBLJANA -
 Stolna ulica 2-4 Stari trg št. 28.

Trgovina in mehanična delavnica.

Moška in ženska dvokolesa

še s staro prevmatiko

Šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Roman

RIM ali MATI

dobi v dar

vsak zaupnik, ki pridobi „Napreju“ deset novih naročnikov.

— Delniška glavica —
K 10,000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani.

Poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije.
Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. v Ljubljani) in Celju

Rezervni fond i okregio
K 1,500.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje — aprovizacijske kredite —